

Nr 226.

Av herr Nilsson, Theodor, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående älgavgifter m. m.

I proposition nr 46 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till lag om rätt till jakt, vilket på ett i det hela lyckligt sätt synes oss lösa frågan om jaktväsendets ordnande i vårt land.

Bland de nyheter, som i intresserade kretsar hälsats med den största tillfredsställelsen, är införandet av en jaktvårdsavgift, avseende att bereda medel för den svenska jaktens höjande ur den försumpning, vari den genom misshushållning med villebrådet i stort sett nedsjunkit. Det är väl ingen, som icke är på det klara med att vårt land, utan att andra berättigade intressen behövde trädas för när, kunde hysa en betydligt starkare villebrådsstam än som för närvarande finnes. Den omständigheten, att möjligen på ett fåtal områden, där särskilt intensiv jaktvård bedrivits, väl stora villebrådsskador uppkommit, ändrar intet i detta omdöme, men kan ju föranleda att en sålunda uppdriven villebrådsstam, såsom också förslaget iakttagas, bör nedbringas.

De strävanden att höja vår villebrådsstam, som hittills gjorts från våra jaktvårdssammanslutningars sida, hava, ehuru långt ifrån alldeles ineffektiva, av brist på erforderliga medel icke kunnat bliva av den verkan, som önskligt varit.

Det är så mycket — även utöver vad revisionssekreteraren Bouveng omnämnt i sin motivering (sid. 95 o. f.) — som behöver göras.

Först och främst är det sålunda av vikt att man jämväl hos oss kan bliva i tillfälle att motverka den för villebrådet så menliga sönderstyckningen av jorden i allt smärre brukningsdelar genom att framkalla bildandet av gemensamma jaktvårdsområden. Erfarenheten från sådana länder, där man såsom hos oss icke velat slå in på det s. k. tyska systemet med dess tvångsvisa sammanförande av alla sådana smärre jaktområden i större jaktvårds-komplex utan funnit sig böra i det längsta söka komma fram på den fria sammanslutningens väg, visar, att detta icke med önskelig effekt kan ske, om ej de jaktvårdssammanslutningar, som bildas, erhålla något så när riklig hjälp från det allmännas sida i sitt arbete på villebrådsstammarnas upphjälpande. Sålunda har man i såväl Danmark som Frankrike sett sig föranlåten att av medel, som inflyta för jaktkort, anvisa betydande belopp till understöd åt sådana sammanslutningar. Skola våra många på villebråd så gott som tomma områden kunna bliva på nytt besatta med tillfredsställande villebrådsstammar, komma säkerligen stora belopp att erfordras till sådana understöd. Naturligtvis böra de härför erforderliga medlen tagas från den blivande jaktvårdsfonden.

Det är emellertid även andra stora uppgifter, som blott vänta på att erforderliga medel skola stå till förfogande för att bliva föremål för försök till lösning.

Det inträffar allt som oftast, att en villebrådsstam i ett land eller en del därav helt oväntat undergå en väsentlig minskning eller rent av försvinner, utan att anledning finnes till antagade, att detta beror på misshushållning från människans sida eller på framfart av rovdjur. Förhållandet är föremål för undersökningar i ett flertal länder, och dessa hava givit anledning till antagande, att smittsamma sjukdomar vid sådana tillfällen spelat en väsentlig roll. Vid senaste nordiska jägarekongressen enade man sig också om en framställning till vederbörande i de olika nordiska länderna om samarbete för lösning av frågan om dylika sjukdomars uppkomst, spridning och betydelse samt eventuellt sättet för deras bekämpande. Förr än klarhet vunnits om uppkomsten och omfattningen av dylika sjukdomar har man i varje fall icke någon utsikt att övervinna dem. Naturligtvis bör ej Sverige undandraga sig det ifrågasatta samarbetet med de övriga nordiska länderna. Kostnaderna för ett deltagande komma säkerligen att ställa avsevärda fordringar på jaktvårdsfonden.

Vidare har vid en sammankomst i Wien sommaren 1937 utarbetats ett förslag till internationell fågelskyddskonvention, om vilket det är att antaga att det inom en ej allt för avlägsen tidpunkt skall komma att läggas till grund för en konvention mellan de intresserade staterna. Enligt detta förslag skulle de deltagande länderna, bland annat, förbinda sig att upprätta och understödja upprättandet av särskilda reservat för fåglar, särskilt flyttande fåglar. Åtgärden är ju synnerligen beaktansvärd, om man vill vinna ett hejdande av den avsevärda nedgång i fågelstammarnas storlek, som tyvärr måste anses konstaterad såvitt angår den zon, som bildas av västra och mellersta Europa, de nordiska länderna inräknade, jämte norra Afrika. I den mån åtgärden avser även de arter, som äro av intresse från jaktsynpunkt, kommer naturligtvis även den att ställa anspråk på jaktvårdsfonden.

Det finnes även andra undersökningar av intresse för jaktvården, som enligt vad vi erfarit planläggas på vederbörligt håll. Bland dessa må särskilt nämnas en utredning angående de åtgärder, som kunna vara påkallade för att bibehålla och om möjligt förbättra kvaliteten hos vår älgstam. I detta hänseende har man visserligen i Tyskland gjort en del undersökningar avseende den tyska älgstammen. Det är emellertid ej säkert, att dessa äro direkt tillämpliga på våra förhållanden, beroende dels på olika proveniens och dels därpå att de tyska undersökningarna måhända allt för mycket tagit sikte på trofésynpunkten. Det vore därför av synnerlig betydelse, om motsvarande undersökningar utgående från svenska förhållanden kunde komma till stånd hos oss.

Klart är att allt efter som tiden lider nya dylika uppgifter av allmänt intresse komma att uppdyka.

Härtill kommer, att även om den av revisionssekreteraren Bouveng föreslagna nya organisationen av jaktvårdsarbetet icke kommer till omedelbart

genomförande, stora anspråk komma att ställas på jaktvårdsfonden för att sätta de nuvarande organen för jaktvårdsarbetet i stånd att fylla de uppgifter den nya lagstiftningen kommer att ställa på dem.

Det är med hänsyn till ovanberörda förhållanden klart, att det är av synnerlig betydelse, att den blivande jaktvårdsfonden icke belastas med utgifter avseende mera på sidan av dess egentliga uppgift liggande ändamål.

Revisionssekreteraren Bouveng har beräknat, att med tillämpning av hans ursprungliga förslag jaktvårdsfonden skulle komma att uppgå till omkring 700,000 kronor. I sitt yttrande över hans förslag har Svenska jägareförbundet förklarat sig anse denna beräkning för hög. Särskilt kan det tagas för visst, att antalet av dem, som deklarerat mer än ett vapen, är vida större än Bouveng beräknat, och det får ej förbises, att de, som haft ett flertal vapen att deklarerat, äro ganska många. Härtill kommer numera, att en väsentlig nedgång i jaktvårdsfonden måste bliva en följd av förslaget, att den lägsta avgiften, den å tre kronor, skall berättiga till jakt inom tre till varandra gränsande kommuner. En stor del av våra jägare komma säkerligen icke att bliva i behov av att erlägga högre avgift.

Det kan vid dessa förhållanden icke annat än väcka betänkligheter, då det i *propositionen nr 47* ifrågasättes att medel skulle få tagas från jaktvårdsfonden till täckande av beräknad brist i den föreslagna älgskadefonden för södra Sverige, och dessa betänkligheter ökas ytterligare därav att något bestämt maximum för det belopp, som sålunda skulle komma att undandragas det egentliga jaktvårdsarbetet, icke angives i vidare mån än att detsamma naturligtvis icke kan komma att överskjuta de 20 % av fonden, som enligt den vid statsrådsprotokollet för den 5 februari 1937 fogade bilagan (prop. nr 46 sid. 85) skulle stå till Kungl. Maj:ts förfogande för att användas till jakt- och naturvårdande ändamål inom riket i allmänhet. Det är nämligen från denna del av fonden tillskottet till älgskadefonden avses skola tagas. Men såsom av det föregående framgår kommer just denna del av jaktvårdsfonden att bliva starkt belastad för allmänna jaktvårdsändamål.

Det är visserligen sant, att, såsom departementschefen anför, den föreslagna åtgärden kan komma att indirekt i någon mån innebära ett stöd för arbetet på att upprätthålla en stark älgstam inom riket. Den strider emellertid uppenbart mot den tanke, som ligger till grund för införandet av bestämmelserna om älgavgifter, eller att älgjakten borde själv bära de kostnader, som kunde erfordras för att gottgöra uppkomna älgskador i den mån de borde ersättas. Man såg häri, bland annat, det bästa korrektivet mot eventuella tendenser att på konstlad väg uppdryga älgstammen till en storlek, som icke var försvarad av förhållandena.

Det kan ju ej heller anses fullt rättvist, att jägare, som varken själva jaga älg eller hava älg på sina marker, skulle bidra till ersättande av dem alldeles ovidkommande skador av älg till förfång för jaktvårdsintressen, som ligga dem om hjärtat.

Förslaget innebär ju också, att den förmån man velat bereda de norrländska jägarna genom den nuvarande älgskadefondens uppdelning i två i viss

mån skulle komma att frångå dem. De komma ju fortfarande att få lämna sin tribut till gäldande av älgskador i de södra delarna av landet, låt vara att detta komme att ske via jaktvårdsfonden.

Härtill kommer, att, som redan antytts, ett genomförande av förslaget sådant det föreligger skulle komma att verka starkt beskärande på just den del av jaktvårdsfonden, som är avsedd att stå till förfogande för utredningar och åtgärder av mera allmänt intresse för den svenska jaktvården och vilken ändå kommer att bli ganska snävt tilltagen.

Vi skulle trots dessa betänkligheter icke velat motsätta oss den i propositionen nr 47 föreslagna anordningen, om icke det enligt vår uppfattning funnes en annan fullt tillfredsställande utväg att lösa frågan, nämligen den att låta älgskadorna inom varje län för sig regleras genom avgifter lagda å älgjakten i det länet.

Det synes oss, att domänstyrelsen och Svenska jägareförbundet (prop. nr 47 sid. 14 o. f.) anfört så starka skäl för en uppdelning av älgskadefonden på länsfonder, att en dylik lösning i första hand bör komma i åtanke.

Departementschefen har visserligen uttalat den farhågan, att den höjning av älgavgifterna, som i vissa län, åtminstone till en början, kunde beräknas bli en följd av uppdelningen, skulle kunna verka inskränkning i avskjutningen, särskilt den efter licens, och därigenom ökning av älgskadorna. Oss synes det emellertid som om denna farhåga vore något verklighetsfrämmande. Snarare borde väl medvetandet, att en underlåtenhet att hålla älgstammen inom tillbörliga gränser komme att medföra högre älgavgifter, föranleda jägarna i länet att lägga sig vinn om att med begagnande av de utvägar den nya lagstiftningen kommer att bereda hålla älgstammen vid tillbörlig storlek. Det torde också mot departementschefens uttalande kunna erinras, att om förslaget, att alla älgavgifter skola få erläggas i efterskott, blir antaget, de betänkligheter, som nu göra sig gällande mot att söka licens, skulle komma att i väsentlig mån elimineras. Erinras må ock, att licensavgift av naturliga skäl icke utgår för älg, som fälles till åttlydnad av föreläggande, varom förmäles i 24 § av den föreslagna lagen om rätt till jakt, och att sistnämnda § icke lägger något hinder i vägen för att jakträttsinnehavaren själv utverkar sådant föreläggande för sig.

Slutligen få vi erinra, att om, trots vad ovan anförts, tanken att taga fyllnad i älgskadefonden från jaktvårdsfonden icke övergives, denna fyllnad obetingat synes böra tagas från den del av jaktvårdsfonden, som enligt 22 § 3 mom. d) i utkastet till jaktstadga eljest skulle användas för jaktvårdande åtgärder inom länet.

Under åberopande av vad vi sålunda anfört får vi föreslå,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 47 måtte — under uttalande, att riksdagen ej kunnat ansluta sig till tanken att använda medel ur den blivande jaktvårdsfonden till ersättningar för älgskador — förklara, att riks-

dagen allenast på det sätt kunnat bifalla vad Kungl. Maj:t föreslagit, att riksdagen:

1) medgiver att för varje län älgavgifter må uttagas med belopp, som med hänsyn till behovet fastställdes av Kungl. Maj:t, sålunda att viss högre avgift utgår för varje älg, som fälles på grund av tillstånd till särskild jakttid, samt viss lägre avgift erlägges för varje älg, som fällts under lovlig jakt å område, i fråga om vilket ej medgivits särskild jakttid; samt

2) bemyndigar Kungl. Maj:t att med iakttagande härav och i övrigt i huvudsaklig överensstämmelse med de i propositionen angivna grunderna utfärda erforderliga bestämmelser beträffande älgavgifternas sammanförande i länsfonder samt de allmänna villkoren för bidrag ur sådan länsfond att gälla från och med den 1 juli 1938.

Stockholm den 1 februari 1938.

Th. Nilsson.

Rickard Lindström.

K. I. Sköldén.

John Gustavson.

Gustaf Velandér.

I motionen instämma:

Knut Petersson.

J. Sandén.
